

közötti legrövidebbnek látszó vasúti vonalat kikeresik és a fuvarlevélen küldeményök részére azt előírják, ez által maguknak olcsóbb viteldíjat biztosítanak, mert hiszen a rövidebb útnak olcsóbbnak kell lennie, mint a hosszabbnak. Mások éppen semmire sem gondolva csupán azért töltik ki a rovatot, mert ott látják a kérdést a fuvarlevélen. Nem helyesen cselekszenek. Ha a szállítmány rendeltetési állomása a felvevő vasút vonalán fekszik, akkor — bizonyos eseteket kivéve — az ilyen utirányelőírásnak dijszabás tekintetében nincsen a feladóra nézve káros következménye. Nem úgy áll azonban a dolog, ha a küldemény távolabb fekvő helyre, más vasutra, esetleg a külföldre megy, a hová a feladási állomásról több utirányon át el lehet jutni. Ha az illető állomással való forgalomban közvetlen díjtételek (köteléki dijszabás) léteznek, akkor a részes vasutak a küldemények irányítását a közöttük fenálló szerződésből kifolyólag maguknak tartották fenn. Ily esetben a közvetlen dijszabás mindig azon föltételhez van kötve, hogy a fél a fuvarlevélen utirányt nem ír elő. Ha most már a feladó ezt mégis meg-

cselekszi, akkor küldeménye elvesztette a közvetlen díjtételekre való igényt és a küldemény pályáról pályára a feladó által előírt útirányba eső részes vasutak helyi dijszabása alapján fog továbbítani, a mi majdnem minden esetben a közvetlen díjszabással szemben jelentékeny szállítási díjfelemeléssel jár. Ennek megvilágítására szolgáljon a következő példa: Valaki felad Budapest-dunaparti teherpályaudvaron Fiuméba 5000 kg. A) osztályba tartozó vasárut és a fuvarlevelet a következő utelőrassal látja el: Kanizsa—Zákány—Zágráb—Károlyvároson át. Ennek következtében most már a küldemény nem a magyaradriai kötelék-forgalomban fog továbbítani, hanem a feladó állomásról Budapest-Kelenföldig a magy. államvasuton, onnan Zákányra a déli vasuton, illetve ezen vasut helyi dijszabása alapján és Zákánytól Fiuméig ismét a magy. kir. államvasutakon ezeknek helyi dijszabása alapján. A szállítási díj ez esetben 100 kg.-onkit 2105 krajczárt fog kitenni, míg ha a fél az irányítást nem írta volna elő, a magyaradriai forgalomban csak 1377 krt fizetett volna.

I R O D A L O M.

A levél, sürgöny és telefon útján keletkezett szerződés által való bizonyítás.

(Dr. B.) Valéry Gyula francia jogtudós a montpellier-i főlebbzési törvényszék ügyvéde az „*Annales de Droit Commercial français, étranger et international*”-ban érdekes tanulmányt közöl e nevezetes kérdésről, amelynek kivonatos közlése által szolgálatot vélünk a hazai jogász közönségnek teljesíteni, minthogy polg. perrendtartásunk 166. és köv. §§-ai és a keresk. törvény 311. és köv. §§-ai, nemkülönben a jogszolgáltatásban szétágazó felfogások sok tért engednek a jogi vitának.

A levélbeli szerződés által való bizonyítás divatos főteoriája.

I. Nem lehet kérdéses, hogy az író által magának vállalt levél bizonyítékául szolgálhat annak a kötelezettségnek, a melynek létezését a levél igazolja, ha ez a kötelezettség egyoldalú szerződésből ered. De egészen olyan természetű-e ez a kötelezettség, mintha kétoldalú szerződésből eredne? Nem gördít-e a polgári törvk. 1325. cikkelye a kötelezettség fennállása ellen semmi akadályt, ha annak fennállása egyszerű levél által igazolható? Ezeket a kérdéseket vitatgatták a Code kommentátorai és, igen is eltérő eredményekhez jutottak. Vizsgáljuk tehát az alábbiakban, hogy lehet-e általában levélben szerződni.

2. A jelenben fönálló két vélemény közül, a legjobban megokolt az, a mely a bizonyítás lehetőségét elfogadja. Ez a vélemény történelmi tradíciókon épült föl: régi jogszokásunk mindenkoron elfogadta, hogy a szerződésszerű megegyezés a küldött levelek által is beigazolható. Igaz, hogy az 1736. évi augusztus hó 30-án felosztatott párisi parlament megvonta a jogérvényt olyan kétoldalú megegyezéstől, a melyről nincsen két példányban kiállított és sajátkezüleg aláírt okirat. De az 1325. törv. cikk nem szentesítette ezt a teoriát egész terjedelmében. bár minden arra vall, hogy a polgári törvénykönyv szerzőinek az volt az intenciója, hogy megköveteljék a kettős példányt abban az esetben, a mikoron a felek megegyezésükről okiratot szándékoztak szerkeszteni. Az 1804. évi törvényhozó testület már határozottan Domat és Pothier írók álláspontjára helyezkedett, a kik nem támasztanak nehézséget az ellen, hogy az egyszeresen megírt levél a szerződés bizonyító erejével felruházassék.

3. E nézettel szemben az 1325. törv. cikk főbb határozmányait szokták fölemlíteni. Elvitázhatatlan, mondják, hogy a levél törvényenkivüli szerződés; következésképp kétoldalú szerződéseket levél által beigazolni nem lehet, ha csak a kettősírat szerkesztési formalitásának elég nem tétetett. De másrészt még a levelek mint törvényküli szerződések is vita tárgyát képezhetik: mert nem közönséges szokás, sem a jogászok nyelve nem szokta a levélnek ezt a címet adni: *szerződés v. okirat*. A szerződésnek az a célja, hogy egy jogi cselekvényt igazoljon, a míg a levélnek az a szerepe, hogy körülírja és összegyűjtse azokat a föltételeket, a melyek között majdan szerződés kötettetik. És a levélnek szerzője kevésbé azt tüzi ki céljául, hogy a levelet vevőnek, nyilatkozásait illetőleg eszközt adjon kezébe a bizonyításra, minthogy szándékairól és véleményeiről értesítse. Többszöveges törvényszöveg tanuskodik a levél és a törvényen kívül kötött szerződés között való különbség mellett; ilyen a polg. törvk. 1985. cikk, a ker-törv. 109. cz, az 1816. ápril. 24-én kiadott pénzügyi rendelet stb.

4. Vannak írók, a kik tagadják az 1325. törv. cikk alkalmazhatóságát a levelekre és ilyen gondolkoznak: kérdéses, hogy a levél törvényes bizonyíték-e a polgári jogban és hogy a törvény hallgatása elegendő-e az ellenkező megállapítására. Ez az argumentum nem volna értéktelen, ha a törvényben benne volna korlátozt felsorolása azoknak az írási fajoknak, a melyek jogi bizonyítékkal bírnak. De ilyen

irányú felsorolás nem található a törvény egyetlen rendelkezésében sem. A törvény kimondta ugyan bizonyos iratok bizonyító erejét, de következik-e ebből, hogy azok, a melyek ebben a csoportban nincsenek benne, nem tehetnek bizonyosságot olyan jogi cselekmények mellett, a melyekről szólnak? Egyébként Pothier, a ki a törvényenkivüli szerződéseknek kiváló bizonyító erőt tulajdonít és a ki egy bizonyos elsőséget tulajdonít még az alá nem jegyzett iratoknak is, nem habozott határozottan kijelenteni *Traité des Obligations*, című művében, hogy a levelek azok közé az iratok közé tartoznak, a melyek szerződések bizonyítására alkalmasak. Úgy látszik, hogy a *kettős-írás* theóriája, munkájának készítése idejében, még nagyon új volt és hogy azelőtt senki sem vonta kétségbe a leveleknek szerződést igazoló képességét.

5. Az 1985. törv. cikk igen komoly érveléssel gazdagította azt a tételt, a melyet én vitatok; e szerint a megrendelés, a megbízás benne az egyetlen szerződés, a melynek létezését a levelezés eredményeképp meg lehet állapítani. De az alább felsorolt történelmi adatok ennek az állításnak ellentmondanak. Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy hosszú időn át a megrendelő, a megbízó levél volt az egyetlen és majdnem kizárólagos szerződés, a mely távol levők között kötöttetett. Így volt ez még a Code szerkesztése idejében is. A szerkesztők igen egyszerűen a tradíciókhoz tartották magukat, követvén a római jog értelmezéseit, a mely szerint a küldött levelek a megbízás bizonyításai közé tartoznak. De a magyarázók világosan kifejtették, a megbízást illetőleg, hogy a küldött leveleknek nem kell több bizonyító erőt tulajdonítani, mint bárminő más megegyezésnek. Tarribus tribun ide vonatkozólag azt mondja: a szerződéseknek az a természete, hogy a megegyezés bárminő formában kijelenthető. És ennek az elvnek az a következése, hogy a megbízás adható akár törvényes akár magániratban, de még szóval is.

2. A küldött levelek bizonyító ereje.

6. I. A megegyezés bizonyítása. A törvény nem szabott ki a levelek számára külön formát és nem határozta meg bizonyító erejüket. Más oldalról a levél mindenkoron csak az egyik szerződő fél műve és csak az egyik fél akaratát bizonyítja. A küldött levelek eme kettős jellegéből következik, hogy nem szolgálhatnak a szerződések teljes bizonyítékául, csak a bizonyítás egyik elemét szolgáltatják és csak a jogczim valószínűségének bizonyítására idézhetők. Lehetetlen tehát egészen pontosan

megállapítani a tekintélyi jelentőségét és a bíró szabadjára van hagyva, hogy általában számba vegye, vagy hogy teljes bizonyítékul elfogadja, vagy csak az írásbeli bizonyíték kezdetének tekintse. A törvényszékek visszavetik, mint bizonyító erőtlően teljesen megfosztottakat azon leveleket, a melyek nem tartalmaznak eléggé «komoly, határozott és megegyező» adatokat a megállapítandó cselekményre vonatkozólag, és ha nem attól a személyről erednek a ki azokat kifogásolja. Ellenkezőleg támogatják alaposságát egy olyan követelésnek, a mely széleskörű levelezésre támaszkodik. Végül, ha a levél csak valószínűségét bizonyítja a főnforogó cselekménynek, ha nem az egész felsorolt cselekményt igazolja, hanem azt, a mi előidézte vagy a mi követte, a bíró olyba veheti, a mely tanúk megerősítésével bizonyíték lehet vagy a mely csak megengedhető valószínűséget bizonyít.

7. Ha a küldött levelek bizonyító erejének megbecsülése elvben, a hatóság éleslátására és belátására van bízva, vannak szabályok, a melyeket figyelmen kívül hagyni nem szabad.

8. *A. Bizonyíték a felek között.* Nyilván való például, hogy ha egyoldalú megegyezés létezését kell beigazolni, egy levél az adóstól, a mely határozottan magában foglalja a kötelezettség elismerését, teljesen igazolja a hitező követelését. Épen így áll a dolog, ha két oldalú kötelezettségről van szó: a felek által írt levelek, a melyeknek nyilatkozásai összevágók, a kölcsönös kötelezettség elvállalásának teljes bizonyítékát adják, «per comparationem litterarum plenam probationem fieri receptum est». De ebből nem következik, hogy ezek a levelek egyenértékűek a kettőssel és összevágóságuk által egy jogcímet képeznek, kivéve ha ezt az összevágóságot az 1325. törv. cikk értelmében nem vesszük. Ezen kívül, ha nem is szükséges, hogy az eredeti teljesen azonosak legyenek elegendhetlen, hogy a benne levő kijelentések egyezése körül szembe szökő eltérések ne mutatkozzanak. Kivéve az ajánló és elfogadó levelet, melynek adatai lényegesen eltérők, az egyik egyszerű megegyezésre váró ajánlatot tartalmazza, a másik nyugtázza a szerzője által elfogadott ajánlatot. A levelezés főcélja, hogy távol levők között megegyezést hozzon létre; a törvényen kívül kötött szerződés pedig a szerződés bizonyítására való. Nem találó tehát összevetni a küldött leveleket olyan írásokkal, a melyek mivoltát az 1325. törv. cz. írja körül.

9. *B. Bizonyítás 3-ik személyekkel szem-*

ben. A levelek arra is szolgálhatnak, hogy bizonyosságot tegyenek harmadik személyek ellen törvényen kívüli szerződésekre alkalmas cselekményekről. De itt azt a kérdést kell megfejtetni, hogy egy harmadiknak írt levelek idézhetők-e más által, ha szerzőjük volta kérdéses. Hajdanta idézhetők voltak: Barthole az ellenkezőjét támogatja; mert szerinte a levél egy bevallott cselekmény annak részéről, a ki azt használni akarja; ez a bevallás nem fogadható el, és mindenkoron revokálható az által, a ki azt emanálta. A római és genuai legfelsőbb egyházi törvényszékek a kérdés megoldását alárendelték mellékes körülményeknek.

10. A mi azokat a leveleket illeti, a melyeket akár egy harmadik írt, akár az a fél írta, a ki azokat egy harmadik javára értékesíteni akarja, azokból lehetetlen egy szerződés létezésére következtetni, mert más cselekvésért nem lehet egy harmadikat tenni felelőssé.

11. II. *A kelet bizonyítéka.* A polg. törvk. 1328. törv. cikk. úgy intézkedik, hogy a törvényen kívüli szerződések kelte törvényes bizonyossággal bír. A tudomány és a jogászai képzettség egyhangúlag megegyeznek abban, hogy az említett törvénycikkben olvasható felsorolások pontosan vannak kiszabva. De azok, a kik az ellenkező véleményt támogatták, a törvény által felsorolt esetek közé kívánják fölvetni a küldött levelek bélyegére nyomott keletet. De az 1328. t. cz. szövege és indokolásai igazolják, hogy törvényhozó azt akarta, miszerint a felek bizonyos keletet adnak szerződésüknek. Egyetlen egy eltérés sem igazolható ezzel szemben, csak az, a mit a törvény megenged.

12. Hanem maguk között a szerződő felek között a levélbélyeg kelte csak azt állapíthatja meg, hogy melyik időpontban adatott föl vagy érkezett meg a levél, de azt épen nem igazolja, hogy a bélyeg nem üttetett-e rá hamisan vagy szándékosan más időpontban, mint a melyet valóságban visel.

13. *B. A levelek másolása* nem csak azért szükséges, hogy harmadikkal szemben beigazolható legyen, hanem a törvény által is megkívántatik. Az a jog, a melynek az 1816. április 28-iki, 14. törv. cikk 43. cikkelye által vannak alávetve, elég részletes.

14. Ha a levelezés útján kötött szerződés az 1855. márcz. 23. törv. 1. és 2. pontja alatt felsorolt esetekre vonatkozik, az általok támasztott jogok csak a levél előjegyzési idejétől számítva érvényesíthetők harmadikkal szemben. De hogyan kell annak az előjegyzési formalitásnak eleget tenni? A 2181. törv.

czikkely határozmányai szerint ez az előjegyzés abban áll, hogy a levél lemasolandó szóról szóra egy jegyzékbe, melyet a telekjegyzőkönyv vezetője tart nyilván, a tulajdon átruházását igazolandó; mert ha a szerző fél nem képes csak egy levelet felmutatni, a mely akár az ajánlatot, akár az eladó elfogadási nyilatkozatát tartalmazza, avagy ha birtokában van mint a két levél, a mely a megegyezés létrejöttét igazolja, nem lehet e levelekkel mást csak azt bizonyítani hogy az elfogadás rendes időben jött létre, azaz olyan időben, a mikoron az ajánlat még fennállott. Kétféle megoldási mód ajánlatott ennek a nehézségnek a megoldására: az egyik abban állt, hogy a levelezés útján eszközölt eladásoknál az aláírásnak tartalmaznia kell minden szükségeset, a mi által megállapítható a szabályszerű eljárás és a felek határozott megegyezése. A második vélemény csak azt követeli, hogy meg legyen egy olyan irat előjegyzése, a mely az eladás feltételeit igazolja, ha magát az eladást nem is bizonyítaná. És ez az utóbbi eljárási mód inkább megfelel a törvény szellemének, mert az átírásnak nem az a célja, hogy bizonyítsa kié a tulajdonjog, hanem, hogy nyilvánosságra jussanak az ingatlan jogok átruházási okiratai.

3. A küldött levelek alakjai.

15. A törvény a küldött levelek alakjára vonatkozólag semmit sem szab ki különösen. A szokás azonban a levelezések formáját is körülszabta, a melyhez hozzá vetve a bizonyítás elveit, levezethetők azok a kellékek, a melyekkel a levélnek birnia kell, hogy bizonytságot tessenek szerzőjük mellett vagy ellen.

Az 1867. július 24-én kelt 64. törv. cikk a levelek alakjára vonatkozólag a részvény vagy a betéti társaságoknál azt a különös kötelezettséget látszik kötelezővé tenni, hogy a mondott társulatok írott leveleinek fejére rá legyen nyomtatva a társulat neve és a társulati tőke nagysága, e törvényes határozmány megszegése pénzbeli büntetést von maga után.

16. Semmit sem határoz meg a törvény az ellen, ha a levelezés idegen nyelven folyik; egyedül az van kikötve, hogy mielőtt a levelek előjegyeztetnének, hivatalos tolmács által hazai nyelvbe ültetendők.

17. Még az sem szükséges, hogy a levél keltezett legyen. Ha tényleg van kelete, ez a feladó ellen idézhető. Ha azonban nincsen, a levél kelte bizonyítékának elbírálása vagy az 1328. törv. cikk alá tartozik vagy más módon foganatosítandó a szerint a mint azt bizonyítékul használják egy harmadik vagy a szerződő felek valamelyike ellen.

18. Semmiféle magáníratnak sincs jogi értéke, ha az nincsen aláírva. Ez a szabály érvényes a levelekre. Hajdan a levélküldőnek bélyege a levél alján képezte az aláírást. Ma már ez a szokás nem divatos és sajátkezüleg szokás aláírni minden iratot, a melylyel valaki kötelezettséget vállal; az alá nem írt levelet fogalmazványnak, tervezetnek és nem kötelező akaratnyilvánításnak tekintjük. És az aláírás maga elegendő és nem szükséges, hogy a levél szövegét az illető meg írja: *Subscriptio operat ac si tota scriptura esset manu suscribentis*.

19. Milyen értéket kell tulajdonítani a bizonyítás szempontjából olyan levélnek, a mely a sajátkezű aláírás helyett egy bélyegző lenyomatával van alájegyezve? Bizonyos, hogy a lenyomat nem tekinthető valóságos aláírásnak; ennek sajátkezűnek kell lenni. Az a levél, a melyet szerzője mechanikai processus segítségével írt alá, olyannak tekintendő, mint az alá nem írt levél.

Lehetséges, hogy az, a kinek szerző volta a bélyegzővel alájegyzett levél valódiságát illetőleg kétségbe vontatott, elismeri a bélyegző hitelességét, de azt állítja, hogy valaki tudtán kívül, csalárd módon használta. Ha ez a valóságos bebizonyított tény, az a szerződés, a melynek létezése ilyen peres kérdéssé válik, nem keletkeztethet. Lehetnek esetek, hogy a bélyegző tulajdonosa pénzbeli kártérítést követelhet a másik féltől.

20. A kinek előjoga van egészen nyomtatott levelek használatára, ezekkel együtt előjoga van akár nyomtatott, akár litografált aláírásra, akár ama írógépekkel való aláírásra, a mely írógépek használata napról napra jobban általánosodik.

21. Ha alá nem írt levél egymagában nem elegendő szerződészerű kötelezettség igazolására, még nincsen kizárva, hogy alapjául szolgálhat a bizonyítás megkezdésére. Így pl. napoként akad kezünkbe ilyen tartalmú megrendelő levél: »M. Péter kéri M. Vilmos urat, szíveskedjék neki borkészlete kiegészítésére, mint rendszeren, 100 liter asztali bort küldeni» E megrendelésből támadható per esetén, vonatkozzék az akár a megrendelésre, akár a megrendelés átvételére, M. Vilmos úr, a bor eladója, az alá nem írt jegyet fölhasználhatja a bizonyításnál bizonyítéknak vagy arra, hogy a bírótól a valószínűség szerint kérjen ítéletet.

22. Gyakorta előfordul, hogy a levél aláírása után még következik néhány alá nem írt sor, a melyek megváltoztathatják vagy kiegészítik a levél értelmét; van-e és mennyi ezeknek az utóíratoknak (postscriptum) bizo-

nyitó ereje? E kérdésre vonatkozólag az írók legjava egy igen értelmes megkülönböztetést fogadott el, a melyet Boiceau ajált, Danty elfogadott és igazolt, Pothier pedig egyszerűen reprodukált. Ez a megkülönböztetés azt mondja: ha a postscriptum olyanokat tartalmaz, a melyek az alájegyzett levél egyes részeivel vonatkozásban vannak, a levélnek mint egy folytatását képezik, apostcriptum bizonytságot tesz a levél ama része ellen, a melyből folyik. Ha azonban a postscriptum semmiféle összeköttetésben sem áll magával a levéllel, nincsen bizonyító ereje.

(Befejezés a jövő számban.)

Tengeri magánjogunk és a francia reformok. Irta Dr Feichtinger Elek fiúmei helyettes pénzügyigazgató. Az ezen cím alatt megjelent füzet külön lenyomatát képezi a folyóiratunk 3. és 4. számában megjelent tanulmányának, mely szerző modern jogi műveltségéről és széles tengerjogi ismereteiről eléggé tanuskodik.

A Logismografia. (Új olasz kettős könyvitel.) Ezen cím alatt jelent meg lapunk munkatársa — Dr Berényi Pál kereskedelmi akadémiai tanártól egy 48 oldalra terjedő füzet. A logismografia elnevezés alatt ismert könyviteli rendszer olasz találmányt képez és a külföldön — különösen pedig Olaszországban már nagy irodalommal rendelkezik, míg nálunk még a rendszer is, mondhatni egész ismeretlen. A könyvvitel tudományos művelésével általában nálunk még nem foglalkoznak; nincsenek a könyvvitelten körébe vágó monografiáink; nincs magyar könyv, mely a könyvvitel irodalmának és rendszereinek történetét ismertetné — a könyvvitelről szóló magyar könyvek csak a könyvvitel mechanikájával foglalkoznak. Hálás feladatot tűzött tehát szerző — ki nálunk a könyvvitel jogi oldalával is első foglalkozik tudományosan — maga elé, midőn a könyvvitel tudományos fel dolgozását tűzte ki magának célul és megérdemli, hogy törekvése a kellő elismerésben részesüljön. Ugyanezen szerzőtől megjelent egy füzet «A háztartási könyvvitel kézikönyve» cím alatt.

Das Postwesen in Oesterreich. — Josef Wanka kk. Postrath. Prag. 1891. Ezen munkának most megjelent első füzet a posta lényegével, postaregalával, levél bélyegtanál (Philatelie) foglalkozik és egyáltalában megismerteti a postai intézmény megérthetésére szükséges általános fogalmakat. Ezen munka

bennünket is közelebből érdekel, amennyiben a postaügy Ausztriával közös jogelvek szerint van szabályozva és az érvényes postajog nálunk és Ausztriában ugyanazon jogforrással bír. — A könyv — tankönyvet képezvén a postai tanfolyamokra — egyszerű és könnyen megérthető irályban van tartva, miért is azt mindazok részére ajánlhatjuk, kik a postai intézménnyel alaposan megismerkedni akarnak. Elégge sajnós, hogy nálunk a postai és távirdai tanfolyamokon tanárok gyanánt működő szakférfiak az idevágó tankönyvek megírásában oly csekély buzgóságot fejtenek ki, hogy a halgatók külföldi munkák — vagy kéziratok használatára vannak utalva.

A részvényeken alapuló betéti társaságokról és a részvénytársaságokról szóló törvény. 1884. július 18-áról. (Gesetz, betreffend die Kommanditgesellschaften auf Aktien und Aktiengesellschaften. Vom 18. Juli 1884.) Írták: Petersen és Pechmann. (1890. Lipcse, Rossberg.) Tartalmazza az 1884. évi részvénytörvény keletkezésének történetét, a reform célját és irányát, és végül a törvény magyarázatát, mely magyarázat az összes eddig erre vonatkozólag megjelent műveket figyelembe véve a törvény intézkedéseit és elveit rendszeres fejtegetésben ismerteti, a magyarázatnál szabályul állítván fel, hogy kétség esetében a szigorúbb felfogást kell követni.

„Législation rurale“ címmel P. Gauvain összegyűjtötte a francia jog összes intézkedéseit, a melyek a földművelőkre nézve magán-, kereskedelmi, büntető-, közigazgatásjogi és erdészeti szempontból érdekesek (Páris, Firmin-Didot).

A jelenkori angol jognak igen használható kézikönyve a Brett Tamásé, amely «Commentaries on the present Laws of England» címmel felöleli az egész angol jogot az esetjoggal (5500 határozat) együtt. A könyv egészen a legújabb időig terjed. Ára 1 font 18 (London, W. Clowes and Sons, 2 kötet).

Ezeket kívül megjelentek:

Le assicurazioni sulla vita e assicurazioni contro gli infortuni di fronte all'art. 453 Cong. comm. per l'avv. Gustavo Bonelli (Estratto dalla Legge).

Elementi di diritto commerciale, del prof. Cesare Vivante. Sesta edizione del lavoro del Prof. Triaca, rifatto però dal Vivante. Milano, U. Hoepli.

La cessazione dei pagamenti e i suoi effetti, per l'avv. Enrico Cavo. Genova, Tip. del commercio.

Carattere giuridico delle società commerciali in liquidazione, per l'avv. Angelo Sraffa (Estratto dal Foro italiano).